

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 12 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaista poistettuihin rajoitus, joka estää sähkölaitosta ylläpitävää osakeyhtiötä liittymästä eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi.

Lisäksi ehdotetaan kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin lisättäväksi

säännös, jonka mukaan eläkelaitos olisi yksittäistapauksissa velvollinen luovuttamaan ulosottoviranomaiselle eläkkeen maksamista koskevia tietoja eläkkeen ulosmittausta varten.

Lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan heti sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Sähkölaitosta ylläpitävien osakeyhtiöiden asema kunnallisessa eläkejärjestelmässä

Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 §:n 4 momentin (40/85) mukaan akia sovelletaan sellaisen osakeyhtiön työntekijään, jonka kaikki osakkeet ovat kuntien, kuntainliittojen taikka eläkelaitoksen jäsenyhteisöjen omistuksessa ja jos osakkeita osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan saadaan luovuttaa vain kunnille, kuntainliitoille tai eläkelaitoksen jäsenyhteisöille ja osakeyhtiö on eläkelaitoksen ohjesäännössä mainitulla tavalla liittynyt eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi. Lakia ei kuitenkaan sovelleta sähkölaissa (319/79) arkoitettua sähkölaitosta ylläpitävään osakeyhtiöön.

Säännös osakeyhtiöiden mahdollisuudesta liittyä eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi lisättiin lakiin helmikuun alusta 1985. Tällöin jätettiin sähkölaitostoimintaa harjoittavat osakeyhtiöt kunnallisen eläketurvan ulkopuolelle. Perus-

teluissa mainittiin, että tällaisten osakeyhtiöiden eläketurvan järjestäminen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaisesti saattaisi vaikuttaa haitallisesti rahoitusjärjestelyihin lainojen saannin osalta.

Kunnallisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkelakia muutettiin maaliskuussa 1987 annetulla lailla (260/87) niin, että eläkelaitokseen voidaan perustaa eläkevastuurahasto. Lain 6 a §:n säännösten mukaan eläkevastuurahaston varat sijoitetaan turvaavasti ja tuloa tuottavasti. Sijoitustoiminnassa asetetaan etusijalle tuotannolliset sekä tuotannollista ja elinkeinotoimintaa edistävät kohteet. Erityisestä syystä lainaa voidaan myöntää myös jäsenyhteisön lakisääteisten tehtävien hoidon kannalta tai muutoin välttämättömiin kohteisiin sijoitustoiminnan yleissuunnitelmassa tarkemmin määrättyllä tavalla.

Koska eläkelaitoksella nykyisin on myös mahdollisuus lainoittaa tuotannollista ja elinkeinotoimintaa edistäviä kohteita sekä jäsenyhteisöjen toimintaa, ei sähkölaitosta ylläpitävien osakeyhtiöiden jättämiselle kunnallisen elä-

keturvan ulkopuolelle rahoitusjärjestelyjen vuoksi enää ole aihetta.

Kunnallisia laitoksia ollaan muuttamassa yhtiömuotoon. Tiettyjä tehtäviä on katsottu voitavan tarkoituksenmukaisemmin hoitaa yksityisoikeudellisia yhtiömuotoja hyväksi käyttäen. Kuntien muilla kuin sähkölaitosta ylläpitävillä osakeyhtiöillä on mahdollisuus niin halutessaan liittyä eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi. Kuntien eläkevakuutuksen jäsenyhteisöksi oli vuoden 1988 loppuun mennessä liittynyt 54 kunnallista osakeyhtiötä. Näissä osakeyhtiöissä oli yhteensä 1 351 työntekijää. Kunnallisissa jakelusähkölaitoksissa arvioidaan olevan kaikkiaan noin 6 000 työntekijää.

Kun kunnallinen sähkölaitos muuttuu sähkölaitososakeyhtiöksi, se joutuu nykyisin erillaiseen asemaan eläketurvan suhteen muihin kunnallisiin osakeyhtiöihin nähden. Sähkölaitososakeyhtiön on vakuutettava työntekijänsä työntekijäin eläkelain (395/61) mukaan. Sillä ei ole mahdollisuutta tarjota työntekijöilleen entisiä eläke-etuuksia. Työntekijäin eläkelain mukainen eläketurva on kunnallista eläketurvaa heikompi.

Kuntien omistamat sähkölaitososakeyhtiöt, joita on noin 50, samoin kuin muutkin kunnalliset osakeyhtiöt ovat useimmiten sitoutuneet noudattamaan soveltuvin osin kunnallisia työehtosopimuksia. Palkkaus- ja eläkejärjestelmä muodostaa kokonaisuuden, jonka kehittämistä helpottavat oleellisesti yhtenäisesti kehittyvät palkkaus- ja eläke-edut. Kunnalliset sähkölaitososakeyhtiöt ovat erilaisessa asemassa muihin osakeyhtiöihin nähden.

1.2. Tietojen antaminen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain nojalla

Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 12 a §:n mukaan eläkelaitoksen luottamushenkilöä sekä laitoksen viranhaltijaa ja työntekijää on rangaistuksen uhalla kielletty ilmaisemasta, mitä hän on laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan saanut tietää jonkun henkilön taloudellisesta asemasta tai terveydentilasta. Rangaistuksesta salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on vuoden 1990 alusta säädetty rikoslain 40 luvun 5 §:ssä (792/89).

Vuoden 1990 alusta voimaan tullella ulosottolain muutoksella (939/88) on kumottu työeläkkeitä koskeva ulosmittauskielto. Kun elä-

keet ovat tulleet ulosottokelpoisiksi, tarvitsevat ulosottoviranomaiset eläkelaitokselta tietojeläkkeistä.

Ulosottolain 4 luvun 18 e §:n 3 momentissa säädetään työnantajan ja viranomaisen tietojen antovelvollisuudesta. Säännöksen mukaan näiden on annettava ulosottomiehelle palkka ulosmittausta varten tarpeellisia tietoja, mikä muuten ei ole säädetty. Ulosottolain vuodelta 1990 alusta muutetun 4 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan kyseisen luvun palkkaa koskevia säännöksiä sovelletaan myös eläkkeeseen. Koska kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 12 a §:ssä on nimenomainen salassapitovelvollisuussäännös henkilöiden taloudellisen aseman nähtäessä, olisi selvyys, voiko aiheellista lisätä lakiin selvä säännös siitä, missä laajuudessa eläkelaitos on velvollinen antamaan tietoja ulosottoviranomaiselle.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Sähkölaitososakeyhtiön oikeus liittyä eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi

Sähkölaitososakeyhtiöiden saattamiseksi samaan asemaan muiden kunnallisten osakeyhtiöiden kanssa eläketurvan valintaan nähden kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaitosta ehdotetaan poistettavaksi sähkölaitosta ylläpitäviä osakeyhtiöitä koskeva rajoitus saada liittyä eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi. Sähkölaitosta ylläpitävään osakeyhtiöön sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin muuhinkin kunnallisiin osakeyhtiöihin.

2.2. Tietojen anto ulosottoviranomaiselle

Salassapitovelvollisuuden ja ulosottoviranomaisen tarpeen saada tietoja maksettavista eläkkeistä välisen tilanteen selkeyttämiseksi ehdotetaan kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 12 §:ään lisättäväksi uusi momentti, jossa säädetään tietojen antamisesta ulosottoviranomaiselle.

Muutoksella on tarkoitus sallia yksittäisten eläkkeensaajaa koskevien tietojen anto ulosottoviranomaiselle ulosoton toimeenpanemista varten. Tietojen antovelvollisuus koskisi vain eläkelaitoksen maksaman eläkkeen määrää.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotus poistaa sähkölaitososakeyhtiötä koskeva rajoitus liittyä eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi saattaa kaikki kunnalliset osakeyhtiöt tasavertaiseen asemaan eläketurvan valinnan suhteen.

Tietojen antamista ulosottoviranomaiselle koskeva lisäys selkeyttää eläkelaitoksen viranhaltijoiden ja työntekijöiden oikeutta antaa yksittäisen eläkkeensaajan taloudellista asemaa koskevia tietoja ulosottoviranomaisen käyttöön.

Muutoksilla ei ole eläkekustannuksiin vaikuttavaa merkitystä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

1 §. Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 §:n 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi rajoitus, joka koskee sähkölaitosta ylläpitävän osakeyhtiön oikeutta liittyä eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi. Ehdotuksen mukaan sähkölaitososakeyhtiö voisi liittyä eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi samoin edellytyksin kuin muut kunnalliset osakeyhtiöt.

Sähkölaitosta ylläpitävältä osakeyhtiöltä edellytetään, että kuntien ja kuntainliittojen taikka eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi liittyneiden yhteisöjen on omistettava yhtiön osakekannasta 100 prosenttia. Yhtiöjärjestyksessä on oltava määräys siitä, ettei osakkeita voisi luovuttaa muille kuin eläkelaitoksen jäsenyhteisöille. Sähkölaitosta ylläpitävän osakeyhtiön liittyminen jäsenyhteisöksi olisi kuten muiden

osakeyhtiöiden vapaaehtoista. Liittymisestä määrätään tarkemmin eläkelaitoksen ohjesäännössä.

12 §. Lain 12 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädetään ulosottoviranomaisen oikeudesta saada tietoja yksittäiselle eläkkeensaajalle suoritettavan eläkkeen määrästä. Eläkelaitos olisi velvollinen ulosottoviranomaisen pyynnöstä ilmoittamaan tälle maksamansa eläkkeen määrän.

2. Voimaantulo

Lakiehdotus ehdotetaan tulevaksi voimaan heti sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) 1 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (40/85), sekä

lisätään 12 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 7 päivänä heinäkuuta 1970 ja 3 päivänä helmikuuta 1989 annetuilla laeilla (467/70 ja 110/89), uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Tätä lakia sovelletaan myös eläkelaitoksen viranhaltijaan ja työntekijään, jolloin eläkelaitoksesta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä jäsenyhteisöstä on säädetty, sekä sellaisen yhdistyksen työntekijään, jossa on jäsenenä yksinomaan kuntia, kuntainliittoja ja niiden muodostamia yhdistyksiä ja joka eläkelaitoksen ohjesäännössä määrättävällä tavalla on liittynyt eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi. Tätä lakia sovelletaan niin ikään sellaisen osakeyhtiön työntekijään, jonka kaikki osakkeet ovat kuntien, kuntainliittojen taikka eläkelaitoksen jäsenyhteisöjen omistuksessa, jonka osakkeita osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan saadaan

luovuttaa vain kunnille, kuntainliitoille tai eläkelaitoksen jäsenyhteisöille ja joka on eläkelaitoksen ohjesäännössä määrättyllä tavalla liittynyt eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi.

12 §

Eläkelaitoksen on ulosottoa varten asianomaisen viranomaisen pyynnöstä ilmoitettava maksamansa eläkkeen määrä sekä tiedossaan olevat muut laitokset, jotka maksavat eläkkeensaajalle toimeentuloetuuksia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Jarmo Rantanen*

Laki

kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) 1 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (40/85), sekä

lisätään 12 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 7 päivänä heinäkuuta 1970 ja 3 päivänä helmikuuta 1989 annetuilla laeilla (467/70 ja 110/89), uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Tätä lakia sovelletaan myös eläkelaitoksen viranhaltijaan ja työntekijään, jolloin eläkelaitoksesta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä jäsenyhteisöstä on säädetty, sekä sellaisen yhdistyksen työntekijään, jossa on jäsenenä yksinomaan kuntia, kuntainliittoja ja niiden muodostamia yhdistyksiä ja joka eläkelaitoksen ohjesäännössä määrättävällä tavalla on liittynyt eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi. Tätä lakia sovelletaan niin ikään sellaisen osakeyhtiön työntekijään, jonka kaikki osakkeet ovat kuntien, kuntainliittojen taikka eläkelaitoksen jäsenyhteisöjen omistuksessa ja jos osakkeita osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan saadaan luovuttaa vain kunnille, kuntainliitoille tai eläkelaitoksen jäsenyhteisöille ja osakeyhtiö on eläkelaitoksen ohjesäännössä määrättyllä tavalla liittynyt eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi. *Lakia ei kuitenkaan sovelleta 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetussa sähkölaissa (319/79) tarkoitettua sähkölaitosta ylläpitävään osakeyhtiöön.*

Ehdotus

1 §

Tätä lakia sovelletaan myös eläkelaitoksen viranhaltijaan ja työntekijään, jolloin eläkelaitoksesta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä jäsenyhteisöstä on säädetty, sekä sellaisen yhdistyksen työntekijään, jossa on jäsenenä yksinomaan kuntia, kuntainliittoja ja niiden muodostamia yhdistyksiä ja joka eläkelaitoksen ohjesäännössä määrättävällä tavalla on liittynyt eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi. Tätä lakia sovelletaan niin ikään sellaisen osakeyhtiön työntekijään, jonka kaikki osakkeet ovat kuntien, kuntainliittojen taikka eläkelaitoksen jäsenyhteisöjen omistuksessa, *jonka* osakkeita osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan saadaan luovuttaa vain kunnille, kuntainliitoille tai eläkelaitoksen jäsenyhteisöille ja *joka* on eläkelaitoksen ohjesäännössä määrättyllä tavalla liittynyt eläkelaitoksen jäsenyhteisöksi.

12 §

Eläkelaitoksen on ulosottoa varten asianomaisen viranomaisen pyynnöstä ilmoitettava maksamansa eläkkeen määrä sekä tiedossaan olevat muut laitokset, jotka maksavat eläkkeensaajalle toimeentuloetuuksia.

